

**Δήμος
Μακρακώμης**

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Συνδιοργανώνει

**με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, τον Ο.Π.Α.ΣΤ.Ε., τον Δήμο Μακρακώμης και τον
Πολιτιστικό-Εξωραϊστικό Σύλλογο Γαρδικιωτών Ομιλαίων Φθιώτιδος,**

το Τμήμα Φιλολογίας Εθνικού Και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,

το Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης,

το Ινστιτούτο Νησιωτικών και ορεινών περιοχών της Μεσογείου/Κύπρος,

το Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας,

το Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού του Παν. Θεσσαλίας,

την Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδος,

τον Σύνδεσμο Φιλολόγων Ν. Φθιώτιδος

και με τη στήριξη της Ι.Μ. Φθιώτιδος

το

8ο Θερινό Σχολείο Τζουμέρκων και Νοτιοανατολικής Πίνδου

με θέμα:

Τα αυλάκια της ζωής

Περιβάλλον, τεχνολογία και κοινωνία

Γαρδικί Φθιώτιδας, 22 Αυγούστου-27 Αυγούστου 2022

Το πλαίσιο

Οι ανθρώπινες κοινωνίες οργανώνονται και εξελίσσονται στο «δεδομένο» φυσικό περιβάλλον, μετατρέποντάς το σε κοινωνικό και αναπαράγονται τροποποιώντας τη σχέση τους με αυτό. Η σχέση μεταξύ φύσης και κοινωνίας, περιβάλλοντος και πολιτισμού υπήρξε, από πολύ νωρίς, αντικείμενο επιστημονικού ενδιαφέροντος και αναδείχθηκε σε κεντρικό ζητούμενο διαφόρων αρχαιολογικών, ιστορικών, ανθρωπολογικών κ.ά. προσεγγίσεων και θεωριών. Κυρίως, μελετώνται και ερμηνεύονται οι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι οικειοποιούνται το φυσικό περιβάλλον, όσο και οι ιδιαίτερες ιδεολογικές μορφές μέσω των οποίων το βιώνουν και το ερμηνεύουν.

Στο πλαίσιο αυτής της οπτικής, το περιβάλλον μελετάται ως «προϊόν μιας ιστορικά προσδιορισμένης κοινωνικής διαδικασίας» και όχι ως μια ανιστορική έννοια. Οι κοινωνίες οικειοποιούνται τη φύση με τη χρήση των εργαλείων, των τεχνικών, της ενέργειας και της τεχνογνωσίας. Η τεχνολογία δεν αποτελεί απλά ένα υλικό μέσο μεταξύ ανθρώπου και περιβάλλοντος, αλλά θεωρείται και αυτή η ίδια ως αποτέλεσμα μιας ιστορικά προσδιορισμένης κοινωνικής και πολιτισμικής παραγωγής.

Με άλλα λόγια, το «δεδομένο» φυσικό περιβάλλον μετασηματίζεται σε κοινωνικό και πολιτισμικό, καθώς οι κοινωνίες «απαντούν» στις περιβαλλοντικές δεσμεύσεις με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, με κοινωνικές στρατηγικές (δημογραφικός έλεγχος, γαμήλιες στρατηγικές, γεωγραφική και κοινωνική κινητικότητα, μετανάστευση κ.λπ.) σε συνδυασμό με θρησκευτικές και τελετουργικές πρακτικές, οι οποίες αποτελούν την υλική έκφραση της φαντασιακής θέσμησης της φύσης.

Η σχέση των ανθρώπων με το περιβάλλον (δάση, βουνά, ποτάμια, κλπ) είναι αμφίδρομη, διαλεκτική σχέση που μεταφράζεται σε συνεχή, αδιάλειπτο αγώνα επικράτησης. Η φύση θέτει τους δικούς της περιορισμούς, που δηλώνονται στη γεωμορφολογία, στη χλωρίδα και την πανίδα, στα φυσικά φαινόμενα τα οποία η ανθρώπινη παρουσία προσπαθεί, και καταφέρνει σε μεγάλο βαθμό, να εξουδετερώσει και στη συνέχεια να οικειοποιηθεί υιοθετώντας συγκεκριμένες κοινωνικο-πολιτισμικές στρατηγικές και πρακτικές. Με αυτό τον τρόπο το «δεδομένο φυσικό περιβάλλον» μετατρέπεται σε ένα «κοινωνικοποιημένο, ανθρωπογενές περιβάλλον», στο οποίο εγγράφεται η ιστορία και η εξέλιξη των ορεινών κοινοτήτων.

Κοινές αναζητήσεις από θετικές και ανθρωπιστικές επιστήμες οδήγησαν σε διεπιστημονικές προσεγγίσεις, οι οποίες, εμπλουτισμένες με νέα προβληματική και μεθοδολογία, σηματοδότησαν τη δημιουργία και νέων επιστημονικών κλάδων και διεύρυναν τους ορίζοντες για την κατανόηση και την αξιοποίηση του περιβάλλοντος και του τοπίου. Εκτός από την επιστημονική προσέγγιση, το περιβάλλον και το τοπίο επιδέχονται και πολιτικές αναγνώσεις καθώς συνδέθηκαν με πρακτικές διαχείρισης για τη διάσωση και προστασία τους ιδιαίτερα μετά τη δεκαετία του '70 (οικολογικά κινήματα, οικολογικά πολιτικά κόμματα) και επιτακτικότερα στον 21^ο αι. με την κλιματική αλλαγή.

Σήμερα, εκτός της ευαισθησίας εναντίον της απόπειρας βάνανσης αλλοίωσης και καταστροφής του, το φυσικό περιβάλλον και το τοπίο αντιμετωπίζονται κυρίως ως πολιτιστικό προϊόν προς οικονομική και τουριστική εκμετάλλευση.

Τι θα γίνει και πότε

1η ημέρα απόγευμα (22 Αυγούστου)

Γενικές ομιλίες για την ιστορία, την κοινωνία και την οικονομία της περιοχής και εισηγήσεις για τον υλικό πολιτισμό και τη λαϊκή τεχνολογία (οργάνωση του χώρου με δέντρα, αυλάκια, δάση κλπ.). Συζήτηση.

2η και 3η ημέρα (23 και 24 Αυγούστου)

4 workshops (εργαστήρια), δύο ανά κάθε ημέρα, πρωί και απόγευμα, με τέσσερις θεματικούς άξονες:

1. Κοινωνική και πολιτισμική προσέγγιση του περιβάλλοντος
2. Προβιομηχανική τεχνολογία και εκσυγχρονισμός: μορφές χρήσης των ήπιων μορφών ενέργειας (νερόμυλοι, μπαρουτόμυλοι, κ.ά)
3. Περιβάλλον και τοπική κοινωνία: αξιοποίηση φυσικών πολιτιστικών πόρων (δάση, βουνά, νερά, γλωρίδα, πανίδα)
4. Διατροφικές τοπικές παραδόσεις και εκσυγχρονισμός: αξιοδότηση/αξιοποίηση τοπικών διατροφικών προϊόντων, υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Τους παραπάνω θεματικούς άξονες θα εισηγηθούν ειδικοί επιστήμονες (ερευνητές, καθηγητές) με ερευνητικό, διδακτικό και δημοσιευμένο έργο.

Οι συμμετέχοντες/ουσες στα εργαστήρια θα χωριστούν σε ομάδες και για μια ώρα μετά το τέλος δύο - τριών εισηγήσεων, θα συζητήσουν μεταξύ τους, ώστε στη συνέχεια κάθε ομάδα να διατυπώσει την άποψή της για όσα ειπώθηκαν. Επιπλέον, σε κάθε εργαστήριο θα κληθούν άνθρωποι από τα διπλανά χωριά ή την περιοχή, με γνώση επί των θεμάτων και κυρίως με πρακτική εμπειρία (ντόπιοι λόγιοι, τεχνίτες, επαγγελματίες), να καταθέσουν τη δική τους γνώση ώστε να υπάρξει επικοινωνία ανάμεσα στους επιστήμονες και τους επαγγελματίες.

4η και 5η ημέρα (25 και 26 Αυγούστου)

Επιτόπια έρευνα σε τέσσερα χωριά της περιοχής από ομάδες των συμμετεχόντων/ουσών, με επικεφαλής έναν επιστήμονα, με βάση ερωτηματολόγιο και ελεύθερη συζήτηση, πρωτίστως με βάση τον ερευνητικό άξονα που θα ανατεθεί.

Βράδυ 5ης ημέρας (26 Αυγούστου)

Λαϊκό γλέντι

6η ημέρα (27 Αυγούστου)

Παρουσίαση των πορισμάτων κάθε ερευνητικής ομάδας. Κλείσιμο εργασιών και αποχώρηση.

Σημαντικές Ημερομηνίες

- Οι εργασίες του ΘΕΣΤ. θα πραγματοποιηθούν 22 έως 27 Αυγούστου 2022
- Υποβολή Αιτήσεων: έως 10 Ιουλίου 2022
- Τελική Αξιολόγηση των Αιτήσεων: 15 Ιουλίου 2022

Τόπος Διεξαγωγής-Εγκαταστάσεις

Τα μαθήματα, καθώς και η διαμονή/φιλοξενία των φοιτητών και των διδασκόντων, θα πραγματοποιηθούν στο Ξενοδοχείο Ομιλία στο [Γαρδίκι Φθιώτιδας](#) του Δήμου Μακρακώμης.

Συμμετέχοντες/ουσες

Το Θερινό Σχολείο απευθύνεται σε μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες, υποψήφιους διδάκτορες και σε τελειόφοιτους προπτυχιακούς φοιτητές/τριες από τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών. Έχει δε διεπιστημονικό χαρακτήρα.

Ανώτατος Αριθμός: 25 άτομα.

Κόστος Συμμετοχής

Το κόστος συμμετοχής των φοιτητών ορίζεται στο ποσό των **120 ευρώ**.

Περιλαμβάνονται:

- α. Παρακολούθηση/Συμμετοχή στο σύνολο των Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων
- β. Διαμονή
- γ. Διατροφή (πρωινό και ένα γεύμα)
- δ. Μετακινήσεις για τις ασκήσεις επιτόπιας έρευνας

Δεν περιλαμβάνονται τα έξοδα μετακίνησης των συμμετεχόντων/ουσών από/προς τον χώρο διεξαγωγής.

Πιστοποιητικό Παρακολούθησης

Πιστοποιητικό Παρακολούθησης θα χορηγηθεί σε όλους τους συμμετέχοντες στο Θερινό Σχολείο, εφόσον παρακολουθήσουν τα μαθήματα και το σύνολο των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων επιτόπιας έρευνας σε ποσοστό 100% και μετά την αποστολή των ερευνητικών ημερολογίων.

Επιστημονική Επιτροπή

1. **Αυδίκος Ευάγγελος**, ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Πρόεδρος
2. **Κασίμης Χαράλαμπος**, Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθήνας
3. **Γούσιος Δημήτρης**, Καθηγητής Χωροταξίας και Ανάπτυξης Ύπαιθρου Χώρου Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
4. **Βαβουγιός Διονύσιος**, Καθηγητής και Πρόεδρος του Τμήματος Φυσικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
5. **Προδρομίτης Γεράσιμος**, Καθηγητής Πειραματικής Κοινωνικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
6. **Βραχνάκης Μιχάλης**, Καθηγητής, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
7. **Καραμανές Ευάγγελος**, Διευθυντής Ερευνών Κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
8. **Οικονόμου Ανδρομάχη**, Διευθύντρια Ερευνών Κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
9. **Δαλκαβούκης Βασίλης**, Αναπληρωτής Καθηγητής Εθνογραφίας του Ελλαδικού Χώρου, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης .
10. **Καπλάνογλου Μαριάνθη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λαογραφίας, Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ.
11. **Χρυσανθοπούλου Βασιλική**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Λαογραφίας, Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ.
12. **Κράββα Βασιλική**, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ανθρωπολογίας της κατανάλωσης, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.
13. **Κούζας Γιώργος**, Επίκουρος Καθηγητής Αστικής Λαογραφίας, Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ.
14. **Παπακώστας Χρήστος**, Επίκουρος Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Παν. Ιωαννίνων
15. **Σαμαράς Δημήτρης**, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
16. **Δράκου Ευαγγελία**, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Γεωγραφίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
17. **Γάκη Δ.**, Δρ. Γεωργικής Οικονομίας, με εξειδίκευση στην Εδαφική ανάπτυξη, ΕΔΙΠ Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

18. **Σακελλαρίου Σταύρος**, Διδάκτορας, επιστημονικός συνεργάτης, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
19. **Μπορμπουδάκης Δημήτρης**, Διδάκτορας, Επισκέπτης Καθηγητής, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
20. **Μπενιάτα Ελένη**, Διδάκτωρ Διδακτικής Μεθοδολογίας και Αναλυτικών Προγραμμάτων, Περιφερειακή Διευθύντρια Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας
21. **Λούβαρης Κώστας**, Δρ. Διδακτικής Γεωλογίας, Διδάσκων Τμήματος Φυσικής Παν. Θεσσαλίας
22. **Παντίδου Γεωργία**, Δρ. Διδακτικής της Λογοτεχνίας, Δ/ντρια 3ου ΕΠΑΛ Λαμίας, Διδάσκουσα Τμήματος Γλωσσικών & Διαπολιτισμικών Σπουδών Παν. Θεσσαλίας
23. **Βε Μαρία**, Φιλολόγος – Μουσικός, Μ.Εδ.

Οργανωτική Επιτροπή

1. **Πρόεδρος:** Ευάγγελος Αυδίκος, ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
2. **Επίτιμος Πρόεδρος:** Γεώργιος Χαντζής, Δήμαρχος Μακρακώμης
3. **Αντιπρόεδρος Α΄:** Αθανάσιος Καρακάντζας, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Φθιώτιδος
4. **Αντιπρόεδρος Β΄:** Ηλίας Κυρμανίδης, Αντιπεριφερειάρχης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Στερεάς Ελλάδος– Πρόεδρος Ο.Π.Α.ΣΤΕ
5. **Γενική Γραμματέας:** Παντίδου Γεωργία, Φιλολόγος, Δ/ντρια 3ου ΕΠΑΛ Λαμίας, Διδάσκουσα Τμήματος Γλωσσικών & Διαπολιτισμικών Σπουδών Παν. Θεσσαλίας
6. **Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων:** Βε Μαρία, Φιλολόγος – Μουσικός, Μ.Εδ., Μουσικού Σχολείου Λαμίας
7. **Ταμίας:** Χριστόπουλος Κων/νος, Δάσκαλος, Πρόεδρος Πολ.- Εξωρ. Συλλόγου Γαρδικιωτών Ομιλίων Φθιώτιδος

Μέλη

8. Βε Αντριάνα, Φιλολόγος, Μ.Εδ.-Μουσικός
9. Θεόπουλος Κων/νος, Συνταξιούχος Υπάλληλος Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας
10. Καλλέργη Γεωργία, Δασκάλα, Αφηγήτρια λαϊκών παραμυθιών
11. Καλαμάρα Ειρήνη, Υπάλληλος Δήμου Μακρακώμης
12. Κίτσα Πολυξένη, Υπάλληλος Δήμου Μακρακώμης
13. Λούβαρης Κώστας, Γεωλόγος, 1ο Γυμνάσιο Λαμίας, Διδάσκων Τμήματος Φυσικής Παν. Θεσσαλίας
14. Παπαγεωργίου Αριστοτέλης, Φιλολόγος, Μ.Α., 5ο ΓΕΛ Βέροιας
15. Παπαγιαννοπούλου Τζένη, Υπεύθυνη Σχολικών Δραστηριοτήτων Δ.Ε. Φθιώτιδας
16. Σκαρλάτου Μαρία, Μαθηματικός, Μ.Εδ.
17. Σταυρόπουλος Γεώργιος, Εκπαιδευτικός, Πρώην Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων Π.Ε. Φθιώτιδος
18. Στρωματιάς Στέλιος, Ιστορικός-Αρχαιολόγος, Μ.Α.

19. Σωτηρόπουλος Γεώργιος, Φιλολόγος, M.Ed., Διευθυντής Γυμνασίου Σπερχειάδος
20. Σωτηροπούλου Λίνα, Φιλολόγος, M.A., Φοιτήτρια τμ. Τουρκικών Σπουδών & Π.Μ.Σ. «Λογοτεχνία και Λαϊκός Πολιτισμός - Γ. Μέγας» Τμήματος Φιλολογίας ΕΚΠΑ
21. Τσεργά Δήμητρα, Φιλολόγος, Πρόεδρος Συνδέσμου Φιλολόγων Ν. Φθιώτιδος
22. Φλέγγας Χαράλαμπος, Γραμματέας Πολιτιστικού - Εξωραϊστικού Συλλόγου Γαρδικιωτών Ομιλαίων Φθιώτιδος
23. Χουλιάρα-Σιδερά Παναγιώτα, Διευθύντρια Π.Ε. Φθιώτιδος

Γραμματεία - Υποβολή Αιτήσεων (8thsummerschoolgardiki@gmail.com)

Λεοντάρη Φωτεινή, Φιλολόγος

Στρωματιάς Στέλιος, Ιστορικός, M.A.

Σωτηροπούλου Λίνα, Φιλολόγος, M.A.

Διδάσκοντες/ουσες¹

1. **Αυδίκος Ευάγγελος**, ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Πρόεδρος
2. **Κασίμης Χαράλαμπος**, Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθήνας
3. **Γούσιος Δημήτρης**, Καθηγητής Χωροταξίας και Ανάπτυξης Ύπαιθρου Χώρου Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
4. **Οικονόμου Ανδρομάχη**, Διευθύντρια Ερευνών Κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
5. **Δαλκαβούκης Βασίλης**, Αναπληρωτής Καθηγητής Εθνογραφίας του Ελλαδικού Χώρου, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.
6. **Καπλάνογλου Μαριάνθη**, Αναπληρώτρια καθηγήτρια Λαογραφίας, Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ.
7. **Χρυσανθοπούλου Βασιλική**, Αναπληρώτρια καθηγήτρια Κοινωνικής Λαογραφίας, Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ.
8. **Κράββα Βασιλική**, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ανθρωπολογίας της κατανάλωσης, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.
9. **Κούζας Γιώργος**, Επίκουρος καθηγητής Αστικής Λαογραφίας, Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ.

---

¹ Αναμένεται η ομάδα των διδασκόντων να πλαισιωθεί και με άλλους/ες επιστήμονες. Θα ακολουθήσει ανακοίνωση του Προγράμματος.

10. **Γάκη Δ.**, Δρ. Γεωργικής Οικονομίας, με εξειδίκευση στην Εδαφική ανάπτυξη, ΕΔΙΠ
Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας